

รายงานการรับคณะที่ทำการปกครอง จังหวัดเชียงราย
บรรยายนอกสถานที่ ณ หอประชุมวิทยาลัยเทคนิคเชียงราย
วันเสาร์ ที่ 24 กรกฎาคม 2564

1. ข้อมูลคณะ

ที่มาและความสำคัญ	กรมการปกครอง จังหวัดเชียงราย ได้กำหนดจัดโครงการปลูกฝังจิตสำนึกรักสามัคคี ส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ ประจำปี 2564 ระหว่างวันที่ 22 – 25 กรกฎาคม 2564 เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนเกิดสำนึกรักสามัคคีและมีความปรองดองสมานฉันท์ ตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม รวมถึงการธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครอง ระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กรมการปกครอง จังหวัดเชียงราย จึงได้ทำหนังสือขอรับการสนับสนุนวิทยากร ฝึกอบรมมายังมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตามหนังสือหมายเลข ขร ๐๐๑๘.๓/๑๖๖๑๗ ในวันที่ 24 กรกฎาคม 2564 เวลา 10.00 – 12.00 น. ณ หอประชุม วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย หนังสือลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2564 ถึงผู้อำนวยการศูนย์พัฒนา และศูนย์เผยแพร่องค์ความรู้ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ โดยพิจารณาให้ส่วนมหาวิทยาลัยที่มีชีวิต รับคณะดังกล่าว
วัตถุประสงค์	เพื่อขอวิทยากรไปบรรยายนอกสถานที่ ณ วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย 1. ที่มาและความสำคัญของโครงการพัฒนาอดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ภายใต้การดำเนินงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ 2. พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในการพัฒนาพื้นที่อดอยตุง และ รับรู้ผลการพัฒนาของโครงการพัฒนาอดอยตุงฯ ตั้งแต่อดีต - ปัจจุบัน 3. การใช้หลักการพัฒนายั่งยืน ตามแนวทางมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ในการขจัดปัญหา สาเหตุ
ระดับ	เนื้อหา : 1 คะแนน ไม่ได้มีความเกี่ยวเนื่องกันโดยตรงกับมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ความสำคัญ : 2 คะแนน เป็นห้องเรียนเฉพาะเรื่อง บรรยายนอกสถานที่ เรื่องการพัฒนา ในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน ตามตำราแม่ฟ้าหลวง ในพื้นที่โครงการพัฒนาอดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวม 3 คะแนน

องค์ประกอบ	- นักเรียนวิทยาลัยเทคนิคเชียงราย 43 คน - ผู้ประสานงาน คุณอรรถสิทธิ์ ผาบไชย เจ้าหน้าที่งานปกครองชำนาญการ (กรมการปกครอง จังหวัดเชียงราย)
เจ้าหน้าที่รับคณะ	- นางอมรรัตน์ บังคมเนตร ผู้บรรยายและวิทยากรกระบวนการ - นางสาววรัญลักษณ์ เรือนปวน เจ้าหน้าที่เผยแพร่องค์ความรู้
แหล่งสนับสนุนงบประมาณ	- ค่าวิทยากรและองค์ความรู้ คณะชำระเอง (รหัสคณะ 912-640086) จำนวน 3,000 บาท - ค่าใช้จ่ายอื่นๆ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงสนับสนุน ด้วยรหัสงาน 916-164301 โครงการพัฒนาวิทยากรและเผยแพร่องค์ความรู้

2. กำหนดการบรรยายนอกสถานที่

วันที่/เวลา	กำหนดการ	หมายเหตุ
วันเสาร์ ที่ 24 กรกฎาคม 2564		
08:30 - 09:30 น.	เดินทางไปยังวิทยาลัยเทคนิคเชียงราย	
09:30 - 10:00 น.	เดินทางถึงวิทยาลัยเทคนิคเชียงราย	
10:00 - 12:00 น.	บรรยายการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน ตามตำราแม่ฟ้าหลวง หอประชุมวิทยาลัย เทคนิคเชียงราย	
12:00 - 13:00 น.	เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ	

3. ประเด็นการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่

3.1 กิจกรรมสันทนากการ

3.2 รับฟังบรรยายการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน ตามตำราแม่ฟ้าหลวง

3.3 กิจกรรมทบทวนความรู้หลังการบรรยาย (kahoot.com)

3.1 กิจกรรมสันตนาการ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ : กิจกรรมให้ผู้เข้าฟังทุกคนยืนอยู่ในวงกลม และให้ทุกคนจัดเรียงแถววงกลมใหม่ โดยเรียงตาม เดือนเกิด มกราคม - ธันวาคม และในแต่ละเดือนต้องเรียงวันที่เกิดด้วย แต่มีข้อแม้ว่าในการสื่อสารนั้นห้ามพูด แต่ใช้วิธีการสื่อสารอื่นๆ ได้ ให้เวลาในการทำกิจกรรม 5 นาที หลังหมดเวลา วิทยากรตรวจสอบความถูกต้อง

ภาพรวมทั้งหมดไม่สามารถเรียงตามลำดับได้ถูกต้อง แต่มีบางส่วนเรียงได้และถูกต้อง และมีบางส่วนไม่สามารถเรียงได้ จากนั้นจึงให้สมาชิกในวงแบ่งปันว่าทำไมคนที่เรียงถูกใช้วิธีการแบบไหน ก็มีหลายวิธี เช่น ใช้นิ้วมือบอกสัญลักษณ์ แชนไลน์กันโทรศัพท์ เขียนลงบนฝ่ามือให้เพื่อนดู ส่วนคนที่ไม่สามารถเรียงได้บอกว่าเพราะไม่ได้พูดคุยจึงไม่สามารถเรียงได้ และเวลาที่ให้มีจำกัด อีกทั้งคนให้ห้องมีจำนวนมากจึงสื่อสารได้ไม่ทั่วถึง

วิทยากรสรุปกิจกรรม การสื่อสารเป็นวิธีการหนึ่งที่สำคัญของงานพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวงเพื่อให้ชุมชนในพื้นที่ดำเนินการพัฒนาเข้าใจตรงกันเหมือนกัน และร่วมด้วยช่วยกันพัฒนาด้วยความรู้สึกที่เป็นเจ้าของ ดังนั้น ทีมทำงานต้องเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มคนตามความเหมาะสม ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นวิธีใดวิธีหนึ่งเท่านั้น สามารถปรับใช้ได้ตามสถานการณ์และบริบทของชุมชนนั้นๆ

รูปภาพ 3.1 กิจกรรมสันตนาการก่อนการฟังบรรยาย

กิจกรรมสันตนาการก่อนการบรรยาย

นักเรียนแบ่งปันวิธีการสื่อสารให้กับเพื่อนที่ร่วมอบรม

3.2 รับฟังบรรยาย การพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน ตามตำราแม่ฟ้าหลวง

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ : รับชมวิดีโอทัศน์แนะนำโครงการพัฒนาตอยตุงฯ และ รับฟังการบรรยายเนื้อหาจากวิทยากร ดังนี้

- ผู้ก่อตั้งมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ คือ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระบรมราชชนนีในรัชกาลที่ 8 และรัชกาลที่ 9 ซึ่งคนไทยจะเรียกพระองค์ว่า สมเด็จพระย่า
- “แม่ฟ้าหลวง” เป็นพระสมัญญานามที่คนในถิ่นทุรกันดารและชาวไทยภูเขาเรียกพระนาม สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
- ตอยตุงในอดีต เป็นภูเขาหัวโล้นจากการตัดไม้ทำลายป่า เพื่อปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด และปลูกฝิ่น ในการดำรงชีวิตของผู้คนบนตอยตุง ซึ่งเป็นชาวไทยภูเขาและชนกลุ่มน้อย อีกทั้งตอยตุงเป็นพื้นที่สำคัญของสามเหลี่ยมทองคำ มีกองกำลังชนกลุ่มน้อยในพื้นที่หลายกองกำลัง เช่น กองกำลังจีนไทยใหญ่ และว้า เป็นต้น ในพื้นที่ที่มีการปลูกฝิ่น การค้า ลำเลียงยาเสพติด
- การเสด็จมาของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่ตอยตุง ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งว่า “ฉันจะปลูกป่าบนตอยตุง” ทรงเริ่มดำเนินโครงการพัฒนาตอยตุงโดยทรงศึกษาเรียนรู้จากโครงการพระราชดำริน พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ซึ่งเป็นพระราชโอรสของพระองค์ “ลูกเรียนจากแม่ แม่เรียนจากลูก” และมีหลักการปลูกป่าให้สำเร็จได้นั้นต้องปลูกคนด้วยเพื่อให้คนนั้นกลับไปดูแลป่า “ปลูกป่า ปลูกคน”
- การแก้ไขปัญหาและวิธีการพัฒนา สมเด็จพระย่าทรงแก้ไขปัญหาจากรากเหง้าของปัญหา คือ แก้ไขเรื่อง ความเจ็บ ความจน และความไม่รู้ ให้โอกาสและทางเลือกที่ดีกว่าเดิม พัฒนาอย่างมีบูรณาการทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา วิธีการคือ ช่วยชาวบ้าน ช่วยเขาเพื่อให้เขาสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ มุ่งไปสู่ความยั่งยืน ในรูปแบบการพัฒนาที่นำไปสู่ความยั่งยืนนั้น มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มีการวัดผลลัพธ์การพัฒนา 3 ระดับ เรียกว่า “3S MODEL” Survival(อยู่รอด) Sufficiency(พอเพียง) และSustainability(ยั่งยืน)
- การดำเนินการปลูกป่าในช่วงแรกมีปัญหาด้านยาเสพติด ชาวบ้านมีรายได้จากการปลูกป่าแต่กลับนำไปซื้อฝิ่นมาเสพ สมเด็จพระย่าทรงเห็นว่าคนที่ติดยาเสพติดเป็นผู้ป่วย ดังนั้น ควรได้รับการรักษา มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ จึงได้ตั้ง ศูนย์บำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผาหมื่น มีระยะเวลาโครงการ 1,000 วัน เพื่อเป็นสถานที่บำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติด ที่เราเรียกว่า “อาสาสมัครผู้ติดยาเสพติด” มีการถอนพิษยา บำบัด และมีกิจกรรมฝึกอาชีพ และเตรียมชุมชนให้พร้อมต้อนรับอาสาสมัครผู้ติดยาเสพติดอย่างฮีโร่ และทางชุมชนก็ให้ความสำคัญของปัญหานี้ จึงได้มีการตั้งกฎระเบียบหมู่บ้านเพื่อเป็นมาตรการในการดูแลและจัดการปัญหาเสพติดในชุมชน

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ จึงได้มอบป้าย “หมู่บ้านปลอดยาเสพติด” ให้กับหมู่บ้านที่สามารถบริหารจัดการเรื่องปัญหาเสพติดได้อย่างเข้มแข็ง โดยมีคณะกรรมการจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ประเมิน เพื่อเป็นเกียรติแก่ชุมชนนั้นๆ

- มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้ดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาค้นบนดอยตุงที่ในอดีต จากการประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมายด้วยความจำเป็น โดยจ้างมาเป็นแรงงานปลูกป่า ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้องไม่ผิดกฎหมาย จากนั้นค่อยพัฒนาทักษะให้มากขึ้นในการดูแลป่าเศรษฐกิจ ได้แก่ กาแฟ และ แมคคาเดเมีย เพื่อเป็นการสร้างอาชีพมีรายได้ระยะยาว และแก้ไขปัญหาลูกผีได้ สอนให้ทำเพื่อเรียนรู้และเป็นที่พึ่งในการประกอบอาชีพ และเมื่อทำได้อย่างมั่นใจแล้วก็ยกให้ชาวบ้านเป็นเจ้าของในที่สุด
- ธุรกิจเพื่อสังคมภายใต้แบรนด์ “ดอยตุง” คือ ช่องทางส่งเสริมการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ที่มั่นคง และยังยืนแก่ชาวเขาบนดอยตุง โดยพัฒนาส่งเสริมจากภูมิปัญญาเดิมที่ชุมชนทำได้ทำเป็น แต่เพิ่มเติมในสิ่งที่ขาด เอาตลาดนำและออกแบบควบคุมคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ และกระบวนการผลิตต้องเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้ปัจจุบันดอยตุงมีธุรกิจเพื่อสังคมที่ดำเนินการอยู่ 5 ธุรกิจ ได้แก่ เกษตร หัตถกรรม ท่องเที่ยว อาหารแปรรูป และกาแฟดอยตุง อีกทั้ง ดอยตุงพัฒนาแบรนด์ด้วยการทำความร่วมมือกับพันธมิตรทั้งในและต่างประเทศ เพื่อยกระดับศักยภาพของชุมชนให้มีทักษะที่สูงขึ้น เป็นมีอาชีพ และสินค้ามีคุณภาพที่ได้มาตรฐานในระดับสากล ซึ่งทำงานร่วมกับแบรนด์ชั้นนำต่างๆ เช่น Onitsuka Tiger, IKEA, MUJI, COVERSE เป็นต้น
- การพัฒนาต่อไปของโครงการพัฒนาดอยตุงฯ คือ การพัฒนาผู้นำรุ่นต่อไปผ่าน “โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน” เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็น “พลเมืองดี” นำพาดอยตุงไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ตามพระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร คำนึงถึงผลกระทบรอบด้านทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม จึงได้จัดตั้งโครงการต่างๆขึ้นมา ได้แก่ 1.) พื้นที่การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ (ศูนย์เด็กไฟดี) เป็นพื้นที่ให้เด็กได้ปล่อยพลัง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ พัฒนาศักยภาพของตัวเอง และมองเห็นถึงอนาคตในพื้นที่ ผ่านการกระบวนการ เล่น รู้ ลอง และออกแบบกิจกรรมด้วยตัวเอง 2.) ศูนย์การศึกษาของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เพื่อให้เด็กมีโอกาสทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและนำความรู้กลับมาพัฒนาพื้นที่ในอนาคต 3.) กิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Active Learning Activity) โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนเสริมสร้างเครือข่ายป้องกันยาเสพติด (ค่ายเด็กไฟดี หอผื่น) เป็นความร่วมมือของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด โดยตระหนักถึงผลกระทบของสิ่งเสพติด เชื่อมโยงสถานการณ์ประสบการณ์เพื่อนำตนเองออกห่างจากยาเสพติด

- การพัฒนาต้องวัดผลได้ ซึ่งทางโครงการได้วัดผลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ชาวบ้านมีรายได้ 106,744 บาท ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงกว่ารายได้เฉลี่ยของจังหวัดเชียงราย และภาคเหนือ ใกล้เคียงกับกรุงเทพฯ ชุมชนบนดอยตุงมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีคุณภาพ มีการศึกษาที่สูงขึ้นในทุกระดับ และสิ่งแวดล้อมก็กลับมาโดยที่คนไม่ต้องไปรบกวนธรรมชาติ คนสามารถอยู่กับป่าได้อย่างเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
- มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ยังให้ความสำคัญ ด้านสิ่งแวดล้อม โดยทำธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม ยกตัวอย่างเช่น การทำผลิตภัณฑ์ผ้าจากสีย้อมธรรมชาติที่พัฒนาจากภูมิปัญญาเดิมของชาวบ้าน การนำสิ่งที่เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตน้ำกลับมาใช้ผลิตใหม่ การจัดการขยะเป็นศูนย์ โดยแยกขยะตั้งแต่ต้นทางและไม่มีขยะสู่บ่อฝังกลบ การใช้พลังงานหมุนเวียน และการบำบัดน้ำเสียจากโรงงานก่อน และ นำน้ำที่บำบัดแล้วกลับมาใช้ใหม่ เช่น ปลุกผักอินทรีย์ รดน้ำต้นไม้ ใช้ในห้องน้ำ (เฉพาะชักโครก) ทั้งนี้ ยังมีโครงการที่จะขยายกิจกรรมไปยังชุมชนในพื้นที่เพื่อปฏิบัติร่วมกัน นอกนั้นยังจัดกิจกรรมที่ให้ความรู้และประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมกับนักท่องเที่ยวที่ขึ้นมาเที่ยวบนดอยตุงด้วย เช่น งานสีเส้นแห่งดอยตุง เป็นต้น

ประเด็น คำถาม - คำตอบ

คำถาม	คำตอบ
ดอยตุงปลูกกาแฟสายพันธุ์ใด	สายพันธุ์อาราบิก้า วิทยากรเสริมว่า สายพันธุ์กาแฟที่ปลูกในประเทศไทย มี 2 สายพันธุ์ ได้แก่ อาราบิก้า และโรบัสต้า พันธุ์อาราบิก้า นิยมปลูกบนพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย เพราะสายพันธุ์นี้ชอบความเย็นและแห้ง และเจริญเติบโตได้ดีบนพื้นที่สูงกว่า 800 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง สายพันธุ์โรบัสต้า มีความขมกว่าอาราบิก้า เป็นพันธุ์ที่ต้องการความชุ่มชื้นและเจริญเติบโตได้ดีที่ความสูง 500 - 600 เมตร จากระดับทะเลปานกลาง เท่านั้น จึงนิยมปลูกทางภาคใต้ของประเทศไทย
แมคคาเดเมียมีลักษณะเป็นอย่างไร	แมคคาเดเมียเป็นพืชตระกูลถั่วที่มีโปรตีนสูง และเป็นที่ต้องการของตลาด หากนำไปแปรรูปมูลค่ายิ่งเพิ่มสูงขึ้น ลักษณะเป็นพืชยืนต้นทรงพุ่ม ใช้เวลา 7-8 ปีในการดูแลจึงจะออกผล การเก็บผลแมคคาเดเมีย คือ คนจะเดินเก็บผลที่หล่นลงพื้นเท่านั้น ผลมีลักษณะเป็นทรงกลม แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ชั้นที่ 1 สีเขียวเป็นเปลือกชั้นนอก ชั้นที่ 2 สีน้ำตาล เรียกอีกชื่อว่า กะลาแมคคาเดเมีย ชั้นที่ 3 สีขาว คือ เนื้อของแมคคาเดเมีย สามารถกินได้

รูปภาพ 3.2 รับฟังบรรยายการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน ตามตำราแม่ฟ้าหลวง

บรรยายการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ
ในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

3.3 กิจกรรมหลังการบรรยาย (kahoot.com)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ : เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ที่ได้จากการรับฟังการบรรยาย โดยนางสาวรัฐลักษณ์ เรือนปวน แนะนำการเล่นกิจกรรมตอบคำถามหัวข้อ“มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์” 10 ข้อ โดยให้นักเรียนเข้าร่วมเล่นเกมออนไลน์ผ่านโปรแกรม kahoot.com หวังเดียวกัน ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุด 5 อันดับแรก ได้รับของรางวัลจากมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ

รูปภาพ 3.3 กิจกรรม (kahoot.com)

กิจกรรมตอบคำถามหัวข้อ 10 ข้อ ผ่านโปรแกรม kahoot.com

นางอมรรัตน์ บังคมเนตร เป็นตัวแทนมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มอบของรางวัลให้ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุด 5 อันดับแรก